

4. В. Базилевич, К. Базилевич, Л. Баластрик. Макроекономіка. — К.: Знання, 2006.

5. Руденко М. Енергія прогресу: Нариси з фізичної економії: Вид. 2-е, доповнене. — Тернопіль: Джура, 2005. — 412 с.

В. М. Лавриненко, канд. екон. наук,
доцент кафедри історії економічних вчень
та економічної історії,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНА РЕФЛЕКСІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА В ПРАЦЯХ С. А. ПОДОЛИНСЬКОГО

Methodological approaches to analysis of the economic phenomena and processes in S.A.Podolynsky's works have been considered. Their role in judgment of dynamics of historical process has been determined.

Запити сучасної української економічної думки до наукового осмислення поглядів, ідей та теорій вітчизняних мислителів виступають інтелектуальними дороговказами пошуку нових і відродження створених у минулому підходів до процесу пізнання актуальних проблем національної та світової економіки. Наукова спадщина та теоретичний потенціал економічної науки, що передається з покоління в покоління у формі знань, потребує незгасаючого суспільно-наукового дискурсу, як передумови цивілізаційного розвитку людства та умови вирішення викликів сучасності.

Проблеми змісту і форм енергії, дослідження об'єктивних закономірностей господарського життя українського народу, розвідки зв'язку фізичних і економічних процесів та багато інших знайшли своє відображення в творчості С. А. Подолинського. Видатний український господарсько-політичний діяч, талановитий учений у галузі медицини, економіст-новатор та геніальний мислитель, засновник «української школи фізичної економії», який «сформулював нову наукову парадигму цивілізаційного розвитку» — так визначають його інтелектуальну постать вітчизняні і зарубіжні дослідники 3, с. 61 .

Осмислення ролі і значення ідей С. Подолинського, їх методологічного впливу на теорію взаємодії природничих і суспільних наук мало складні етапи свого розвитку. Від хвального, але «помилкового» відкриття (Ф. Енгельс) — до їх оцінки як «новаторських» досягнень світової науки (В. І. Вернадський). В працях мислителя, письменника і правозахисника М. Д. Руденка були обґрунтовані економіко-філософські аспекти та напрямки розвитку української школи фізичної економії. Наукове значення і творчий розвиток «енергетичної теорії» С. Подолинського відображено в дослідженнях лауреата Нобелівської премії (1977 р.) у галузі хімії І. Р. Пригожина. Він підкреслював, що наука об'єднує людей, на основі універсальної мови, мови теоретичного осмислення і зацікавленості науковими ідеями. Цілий ряд наукових дисциплін, таких як економіка чи екологія, потребують міжнародної кооперації 5, с. 653. Звернення до наукової спадщини С. Подолинського, поширення та поглиблене вивчення її теоретичного доробку відкриває новий етап розвитку методологічних проблем цивілізаційного процесу під кутом зору відносин людини з природою і біосферою нашої планети.

Науковий предмет «Історії економіки та економічної думки», нової навчальної дисципліни, заснований на принципах цивілізаційної парадигми пізнання та пояснення процесів і явищ господарської сфери суспільства 1, с. 7—8. У працях С. Подолинського, поряд з його головними науковими відкриттями 2, с. 256, є багато цікавих і важливих теоретичних висновків і узагальнень, що відображають поєднання економічної історії України з ідеологічними відносинами політичної економії 4, с. 30. Так, лише загальний огляд поглядів вченого, на історико-економічні питання еволюції господарства дозволяє віділити цінний матеріал стосовно періодизації історичного процесу взагалі й українського зокрема. В праці «Ремесла і фабрики на Україні», виданій у Женеві в 1880 р., розглянуті проблеми генезису «людської праці» та її роль у громадському житті, зміст впорядкування праці в давніші часи, особливості осілого способу життя та його господарська спеціалізація, питання виробництва та розподілу в первісному суспільстві, роль держави в ранніх цивілізаціях, особливості господарського побуту середньовічних міст на українських землях, унікальні описи особливостей історичного розвитку таких господарських одиниць, як: ремесла, мануфактура та фабрика тощо.

У контексті історичної ретроспективи важливо не тільки розрізняти світоглядні та ідеологічні погляди на факти і явища економічного буття, українського вченого, зокрема, його прихиль-

ність до теорії додаткової вартості К. Маркса, але і прагнення до інтеграції природно-наукового та гуманітарного підходів до цивілізації, розгляду людини в її соціальному і природному довіллі. Цивілізаційне поле господарської діяльності людини полягає у регулюванні та організації життєзабезпечення на основі енергетичного бюджету людства. Цей науковий заповіт С.А. Подолинського сприяє подальшому збільшенню потенціалу економічної науки у вирішенні онтологічних та гносеологічних проблем цивілізаційного розвитку.

Література

1. Історія економіки та економічної думки: Курс лекцій / Авт. кол.: С.В.Степаненко (кер. авт. кол.), В. М. Фещенко, С. Н. Антонюк, Н. О. Тимочко та ін. — К.: КНЕУ, 2006.
2. Корнійчук Л. Я. Історія Економічної думки України: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2004.
3. Корнійчук Л., Шевчук В., Воробйова Л. Фізична економія. Українська школа // Економіка України. — 2006. — № 9. — № 10.
4. Подолинський С. А. Вибрані твори / Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
5. Философия науки: Общие проблемы познания. Методология естественных и гуманитарных наук: хрестоматия / Отв. ред. — сост. Л. А. Микешина. — М.: Прогресс-Традиция: МПСИ: Флинта, 2005.

Ю. В. Ущাপовський, канд. екон. наук,
доцент кафедри економічної теорії,
Житомирський державний
технологічний університет

НАУКОВА СПАДЩИНА СЕРГІЯ ПОДОЛИНСЬКОГО: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Institutional constituents of economies viewpoints of Sergiy Podolynsky as well as peculiarities of his value theory have been researched.

В історію економічної науки Сергій Подолинський увійде, передусім, як творець школи фізичної економії, як учений, що розглядав додаткову вартість через призму збереження енергії Землі. Незважаючи на вагомі здобутки у поширенні, популяризації та